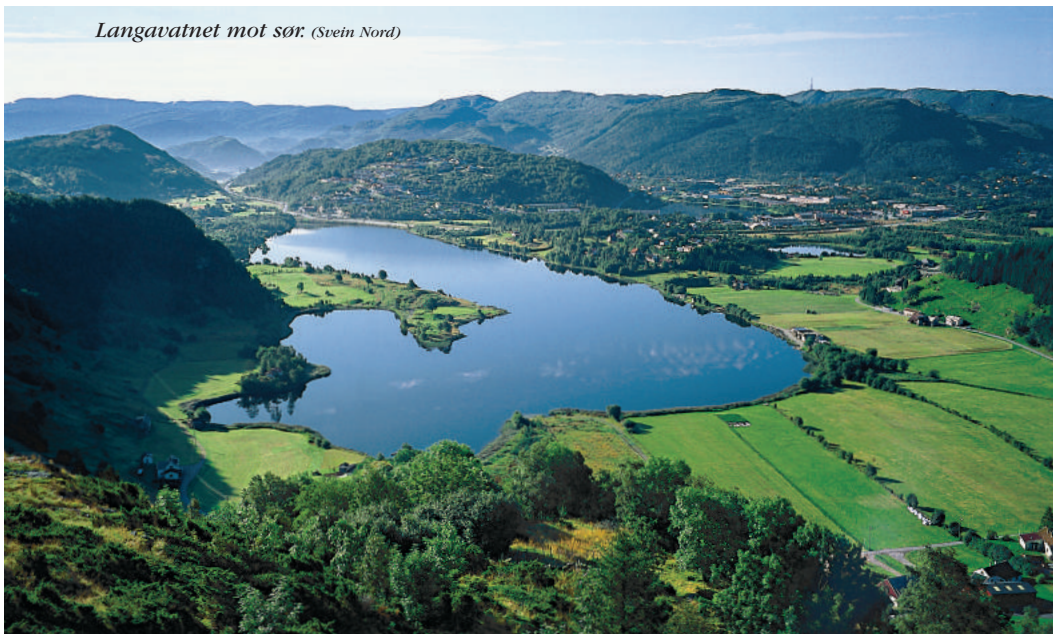

Åsane

Langavatnet mot sør. (Svein Nord)

FLATER MELLOM ÅSER

De fleste forbinder naturlig nok ÅSANE med åser. Et mindre påaktet trekk i landskapet er de uvanlig flate områdene mellom åsene. Dalselva, som ble kanalisert på slutten av 1950-tallet, faller bare 2,5 meter fra Langavatnet ved Vågsbotn til Flatevad, hvor den går over i stryk ned forbi Fossekleiva. Gneislagene står nesten på bøykant, og fjelloverflaten er så jevn at en skulle tro den var skåret med bøvel.

Denne fjelloverflaten hører ikke til strandflaten (Ⓜ57) som vi ellers finner rester av både ut mot Byfjorden og Sørfjorden. Området har bare et trangt utløp ved Flatevad og ligger dessuten vel 30 meter for høyt. Dette landskapet må ha vært dannet på samme måte som Herlandsnesjane og strandlinjen langs Storavatnet på Osterøy (Ⓜ421): ved frostvitring av fjellgrunnen langs kanten av først

ett, så flere vann i «Åsanegyryta» under isfrie perioder i istidene. Da isbreene dekket Åsane, grov de bare ut noen små traus langs svakhetssoner, og dette danner dagens innsjøer.

Kart over Midtbygda i Åsane. Lysegrønt: områder mellom 86 og 100 moh. Profilet under markerer den jevne fjelloverflaten langs Dalselva.

(Inge Aarseth/Eva Bjørseth)

Geolog Inge Aarseth og assistent Bede Anele Nwosu nivellerer fjelloverflaten ved Liavatnet.

(Karen Cecilie Lowzow)

KORONITT

Koronitt, eller anortosittgabbro, som er det geologiske navnet, er en vakker og uvanlig bergart. Selv i verdenssammenheng er den sjelden. Bergarten finnes i flere soner i Bergensbuene, sammen med vanlig anortositt.

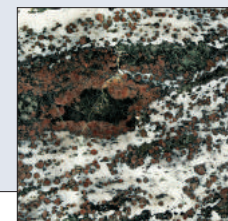
Anortosittgabbro er en hvit bergart, med svarte lenser eller bånd. Å frambringe en slik spesiell stein er ikke gjort i en båndvending. Prosessen startet for en milliard år siden med at bergsmelter størknet til fjell, dypt nede i jordskorpen. Den nye bergarten bestod av plagioklas, med lag eller klumper av det tunge, jernrike mineralet olivin. Det var godt og varmt i starten, rundt 1200 °C. Da temperaturen etter hvert sank med rundt 350 °C, ble nye mineraler dannet på bekostning av de gamle. Olivinen ble stort sett borte og erstattet av nesten svart pyroksen, med en vakker rand av rødbrun granat, og plagioklasen fikk samtidig sin hvite farge. Randstrukturen kalles koronastuktur, og navnet koronitt brukes derfor om denne bergarten. Koronitt er så spesiell og fin å se på at den er blitt kåret til Hordalands fylkesstein.

Ved Gaupås brytes anortositt og knuses til pukk og grus til veier og bageanlegg. I Indre Arna, Rådalskrysset og Sandsli-Kokstad-området er den lyse bergarten lett synlig fra veien. Den er beslektet med anortosittmassivene i Gudvangen-Mjølfjell-området, hvor anortositt brytes i større mengder. Anortositt har mange mulige bruksområder, blant annet som slipemiddel i vaskepulver og tannpasta, og til bruk i steinull. Den er usedvanlig rik på aluminium. Dersom en i framtiden kan utvikle en ny metode for å frigjøre aluminiumen fra bergarten, vil den kunne brukes som råstoff til aluminiumsproduksjon.

ANORTOSITT OG ANORTOSITTGABBRO

Anortositt er en dypbergart som inneholder minst 90 % av det aluminiumrike mineralet plagioklasfeltspat. I tilfeller hvor mineralene pyroksen, amfibol og granat opptrer som klumper eller bånd,

får bergarten en mer gabbroisk mineralsammensetning og kalles anortosittgabbro.

(Haakon Fossen)